

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegrafului Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Generații împovărate — generații favorizate.

De Dr. Gh. Comșa.

Războiul a venit pe mulți să-și ducă greu crucea și să simțească dureri sufletești apăsătoare. Se poate prezice de acum și s'a prezis din partea cancelarului german Dr. v. Bethmann-Hollweg, că acest război cu cât va avea o durată mai lungă, cu atât mai vartos va lăsa în urmă-i o Europă sângerândă din mii de răni.

Dar e mai presus de orice îndoeală, că războiul actual va avea în epilog și roade binefăcătoare. Argumentul acestei nădejdi de bine ni-l oferă prevestirile ce le fac ambele puteri beligerante cu privire la urmările bune ale păcii.

Cari generații vor purta și poartă năcazurile? Cari generații se vor bucura de roadele păcii? Oare nu sunt acestea unele din întrebările cardinale ale actualității? Războiul a produs geneza acestei întrebări și multe, foarte multe întrebări și probleme vor trebui privite prin prisma războiului, nu numai acum, dar și după încetarea războiului. Enorme și uriașe sunt pagubele, jertfele materiale reclamate de molohul războiului. Echilibrarea acelor jertfe se poate face numai prin adâncile învățăminte și foloase reale, ce vor răsări după ce se va închide ultimul mormânt și se va pune cea din urmă cruce de lemn la căpătâiul eroului celui mai de pe urmă al acestei încercări grele.

Intru scoaterea la iveală a rezultatelor bune ale războiului și a direcției viitoarelor generații s'a născut o adevărată literatură a războiului și per eminentiam și o literatură pedagogică, întru toate purtătoare de caracterizări emanate din spiritul războiului. «Nicht

nachlassen!» e strigătul revistei «Deutsches Philologenblatt» în numărul din 3 Martie 1915 și acel strigăt e un apel către generațiile de azi, să culeagă învățăminte din acest război pe seama generațiilor viitoare.

Glasul acesta de chemare răsună și pentru neamul nostru și ne lămurește și nouă adevărul, că generațiile de azi întâmpină cele mai mari greutăți. Așa și neamul nostru prin generația actuală supoartă cele mai mari poveri. Cei ce rămân în viață vor avea să pregătească, — străbătând drumuri grele, — calea viitorului, iar și până când se va termina groaznică conflagrație, va trebui să sângereze poate mai mult ca alții, căci suntem popor agricultor și avem puțini intelectuali în serviciile statului, ca să fie absolvați. Numai nădejile ce le poartă pentru generația viitoare mai înveslesc inimile îndurerate ale generației actuale, dar ea direct nu se poate bucura de binefacerile războiului. Doar generația noastră e cutropită de umbra morții și prin moartea celor mai sănătoși se stinge o mare parte a acei generații, cari dacă ar trăi, — ar da urmași sănătoși generației viitoare. Astfel, că fiind generația viitoare compusă din membri mai puțini și din punct de vedere sanitar mai puțin rezistenți, — acea generație încă va avea un traiu greu, căci datorințele vor fi grele; și chiar dacă toți membrii acelei generații vor lucra cu dragoste, totuși se va putea zice, că secerișul este mult, iar lucrătorii puțini.

Se accentuează din multe părți, că Franța, în urma pierderilor grave ce le-a avut pe timpul lui Napoleon și pe timpul războiului franco-german, a prevăzut urmările rele ale războaielor asupra viitoarelor generații și aceasta e motivul, pentru care acum, întrucât poate, ține departe de front pe tinerii de 18 și 19 ani, așteptând

ca aceia să producă pe viitor generații sănătoase.

Se va spune poate, că totuși omenimea va trăi mai ușor după acest război, că doar s'au mai împuținat oamenii, ceea ce era de dorit. Numai la aparență e îndreptățită o astfel de presupunere. Pentru că dacă au și trecut mulți din șirul celor vii, apoi cu ei n'au intrat în mormânt datorințele veșnice omenesci. După război e lipsă de o mai febrilă și mai încordată muncă omenească, e nevoie de o mai mare milă și îndurare cu privire la cei rămași pe drumuri, o mai mare și mai devotată închinare marelui Creator al lumii.

E posibil, ca celor căzuți pe câmpul de luptă să le ia locul alții în dregătorii și favoruri înalte, dar nu e totuși lucru de cinste să zici, că celce ocupă un atare loc al unui erou uitat ori neuitat a scăpat de multele griji, ajungând la bunăstare și fericire! Și dacă sub acest raport ne cugetăm iar la neamul nostru și la mulții intelectuali ce i-a pierdut, e imposibil să nu ne cugetăm chiar la contrarul nădejilor de bine. Căci e greu la noi, ca cineva să-și dea copilul la învățătură și să-l facă a fi numărat între cei din tîi luptători pentru neam. La noi și dacă rămân posturi în urma celor căzuți, — nu prea avem de unde recruta alți muncitori, și dacă în genere un tîr a și ajuns la un astfel de post, îi e cu neputință să nu simțească mai tare ca tîrării altor neamuri pierderea acelor colegi, cu cari împreună a făurit planuri pentru crearea unui noroc mai bun.

Se va întreba însă fiecare dintre noi, care e dară generația, ce se va bucura de binefacerile războiului? A răspunde e greu și răspunsul va fi tot șovăitor. Desigur însă nu greșim dacă zicem, că de o binefacere deplină numai atunci se va putea vorbi,

când vor trece generațiile, cari stau sub apropiata vreme a războiului. Numai a treia generație va gusta poate cu adevărat foloasele păcii, dat fiind, că abia atunci se va reintregi și completa numărul oamenilor pe acest furnicar uriaș. Până atunci însă invidia și pizma vor secera jertfe ne-numărate între oameni.

Atunci dar care să fie mângăierea generațiilor, cari vor suporta poverile războiului? Nu poate oare fi ușoară sarcina și pe seama acestora? Răspunsul nu poate fi negativ. Căci adevărat este, că după război rămân ruine multe, dar din mijlocul ruinelor se va desluși un edificiu mareț, o clădire, pe care războiul n'a putut-o surpa, ci a acoperit-o fumul numai pe vremea războiului. După încetarea războiului fumul și alte învelișuri netrainice cad de pe acel edificiu și se va vedea, că el e *edificiul temerii de Dumnezeu, al dreptului și dreptății, al iubirii de neam și de patrie, al îndrăzneții și îndurării*. Toate acestea pot insufla ideale în inimile îndurerate și înfăptuitorii acelor ideale încă vor obține numirea de eroi.

Cuvine-se, ca și conducătorii neamului nostru să se pătrundă de ideea, că în slujba acestor ideale nu vor simți tocmai grea munca și activitatea lor. Să nu lăsăm a-și arăta suveranitatea asupra noastră acea temere, că noi și așa nu putem servi intereselor viitoarelor generații, fiindcă nu cunoaștem acele generații! Nimic mai fals decât o astfel de temere. Nu cunoaștem, e drept, generațiile viitoare, dar simțim, că ele trebuie să fie mai fericite decât noi și doar întreg sistemul nostru de viață e întocmit spre scopurile viitorului necunoscut. Așa stăm cu generațiile viitoare ca și cu multe lucruri, cari le simțim cu toții, că sunt așa: vântul nu zice, eu sunt rece, totuși îl simțim!

FOIȘOARA.

Din legendele lui H. Sienkiewicz.

Preluate de

A. N. Târnavanul.

V. Pe Olimp.

Era o noapte argintie de primăvară, udată cu rouă și parfumată cu miresme de iasmio. Luna plină plutea ușor pe deasupra Olimpului. Razele sale reci învăleau în o lumină slabă, albăstrie, culmile munților acoperiți cu nea. Pe valea Tempe se întindea în lung desigur cornilor, legănați de cântecul priveghitorilor, de suspinele și zămurile lor frumoase. Răsunau ca tot atâtea accente duioase de fluier sau caval în taina nopții liniștite cântecele acestea; picurau ca stropi de ploaie, se revărsau ca tazele turbate de rău resvrătit.

Din când în când amuțeau. Atunci așa tăcere se cobora pe pământ, că se putea auzi bine cum topește zăpezul primăvara-tec neaua de pe culmile Olimpului.

O noapte gingașă de primăvară, o noapte plină de miresme.

În o astfel de noapte încântătoare coborâră pe culmea Olimpului sfinții apostoli Petru și Pavel, ca să judece zeii cei păgâni. O aureolă splendidă încingea cu glorie capetele moșnegilor, le lumina în întunecatele cărunte, strălucențele stufosae

și privirea hotărâtă. Mai jos, la umbra deasă a făgetului, se află ceata zeilor iritați și spăimântați, așteptând cu groază judecata zdrobitoare.

*

Petru făcu semn cu mâna. În clipa aceea se desprinsă din multime, ca primul, Zeus, stăpânul crunt al norilor și se așeză cu mândrie în fața ucenicilor Mantuitorului. Înfățișarea îi era trufașă, părea puternic încă și acum, înfloritor, cum îl cioplisă măiestrul Phidias din stânca sa de marmură. Era însă îmbătrânit și în privirea sa semeată licărea o rază de melancolie. La picioarele sale se sbătea un vultur aprig, cu aripile frânte și fulgerul albastru, petat și ruginit, aproape stins, mai zvăcni odată puternic și scăpă din dreapta celuiia, care se chema pe vremuri părintele zeilor și al oamenilor.

Își svârli cu nepăsare capul înapoi și pironi pe bunul pescar din pământul Galileii cu privirea sa divin lucitoare, dar cruntă ca fulgerul și plină de trufie. Și se zgudui atunci Olimpul în temelile sale, căci era obiceiuit să se cutremure la glasul stăpânului său. Fagii prinseră a se clătina, priveghitoarele au amuțit și îngălbeni și luna de asupra munților, ca panza Arachnei. Vulturul își strânse toată puterea, mai scoase un țipet răgușit din ciocul său strâmb și fulgerul se mai aprinse odată, se aruncă în elavă, dar în lipsa tăriei căzu neputincios la pământ. Se încovrigă apoi în jurul picioarelor stăpânului său, suiera, se sbătea, își înălța sălbatec capul său încoțurat și

înflăcărat, gata să-și implante ca un șerpe ghimpele cel veninos.

Petru însă isbi cu piciorul flacăra încornurată, se întoarse apoi spre stăpânul crunt al norilor și-i zise:

— „Blestămat și afurisit să fi, în vecii vecilor!”

Și Zeus se prăpădi îndată. Îngălbeni ca pădăia, îi sbură un oftat adânc de pe buzele de cormăjeală și se scufundă în pământ.

*

Se ivi acum Poseidon. Cel cu pletele negre și cu privirea întunecată. Ținea și în clipa aceasta în mână tridentul. Și lui îi zise Petru:

— „De azi înainte nu vei mai întărita tu și nu vei mai potoli tu valurile mărilor și nici nu vei mai călăvzi tu spre porturi liniștite corăbiile rălăcite pe largul mării! Ci Steaua Mării...”

Auzind cuvintele acestea scoase un țipet ascuțit, ca străpuns de o suliță dușmană, și se pierdu în văzduh.

*

Se ivi apoi Apollo, strălucitul, zeul drag al poeziei și se așeză cu lira în mână în fața sfinților apostoli, urmat de cele nouă muze, ca tot atâtea statuie curate, cum e neaua proaspătă. Se puseră în jurul Strălucitului, în grupă dragălesă și încremenită înaintea judecătorilor. Apollo se îndreptă atunci spre Pavel și-l agrăi în glasul său duios, ca al harfei sale:

— „Nu mă prăpădi, Stăpâne, ci primește-mă sub scutul tău, căci va trebui să mă lovezi la urmă! Eu sunt floarea, eu sunt bucuria sufletului omenesc, eu sunt lumina și eu sunt dorul său după Dumnezeu. Tu știi doar așa de bine, Stăpâne, că nu sboară spre ceruri cântarea pământeanului, când aripile îi sunt frânte. Vă rog deci, sfinților prealumiinați, — nu prăpădiți cântarea!”

Tăcere mormântală. Petru își ridică spre cer privirea înduioșată, Pavel se răzimi de mănunchiul paloșului, își îngropă în palmă fruntea lată și se adânci în gânduri.

La urmă își obli talia Pavel și binecuvântând cu semnul crucii capul zeului strălucitor îi zise:

— „Să trăiești dar, tu, cântare!”

Apollo se așeză atunci îndată cu lira în mână la picioarele Apostolului și începu să cânte. Și noaptea se însenină atunci mai tare, iasminul mirosea mai bine, țevorul a-larga cu murmur mai vioiu; muzele se grupară și ele cu teamă în jurul lui Apollo și prinseră a îngâna în glasurile lor arginții un cântec cald, un cântec cu melodie lină, ce vrăjește, cum nu mai răsunase până acum pe culmile Olimpului:

Grăbim sub scutul tău preasfânt,
O Maică Preacurată,
Grăbim sub scutul tău preasfânt,
Așcută caldul nost cuvânt,
Binecuvânt' al nost pământ,
O Maică Preacurată
Și binecuvântată!...

Se vor aduce exemple din istoria popoarelor mari și se va zice: Francezii au fost cândva împotriva Rușilor și acum au alianță cu ei, și așa mai departe. Cum să fie deci adevărat, că generația actuală a unui popor croiește o soartă mai bună celor viitoare necunoscute, dacă azi are prietinie cu un anumit popor, iar mâine îi întoarce spatele? În fața unei atari întrebări nu trebuie însă să uităm, că un popor, respective o națiune, ea însăși încheie astfel de alianțe și înfriparea lor e dictată de interese vitale. Numai în cazuri excepționale se întâmplă, ca alianța să se facă greșit și atunci de fapt o generație poate să fie chiar păgubitoare pentru cele viitoare ale aceleiași națiuni.

Pentru noi Români de sub sceptrul Habsburgilor mai e un factor însemnat, care generației actuale, — așadar celei mai greu încercate, — îi oferă încredere la muncă insistență și nepregetată: *nădejdea primirii unei răsplătiri drepte pentru ființa noastră vitească*. Căci vitejia și în vechime era o virtute, ba istoria ne-o prezintă ca pe singura virtute. Chiar și calități de alt ordin, ca de pildă: bună-tatea inimii, moderarea de sine, erau în lumea antică numai însușiri ale vitejiei.

Astăzi încă nu poate fi socotită mai pe jos vitejia. Cu nădejdea aceasta trebuie să pășim toți pe drumul spinos al datoriei... Suntem la începutul unui nou an școlar. Se cade să ne facem datorința față de școală și aceasta în nădejdea, că cei ieșiți din școli vor fi luminați asupra tuturor datorințelor. Să îndemnăm pe țăran a-și da copiii la învățătură fără teamă, că nu va avea cu cine să-și lucreze moșia. Să sprijinim biserica din toată inima și să fim membrii credincioși ai instituțiilor noastre binefăcătoare. Toate acestea să le facem alinați de speranță, că ele ne vor ușura sarcinile, nouă celor împovărați, și astfel vom putea pregăti calea unor generații mai favorite.

Atitudinea României. În presa din monarhia noastră, precum și în presa din Germania, se poate observa de o vreme încoace o anumită nervositate față de România și față de cei dela conducerea acestui stat, încă neimplicat în războiul mondial. Mai dintr-o parte, mai din alta, se aruncă impunsături și observații ironice spre București, prezentată fiind politica guvernului român ca o continuare a politicii condamnabile italiene. Credem, că asemănarea e foarte nepotrivită. Atitudinea României față de actualul război a

fost stabilită în consiliul de coroană din toamna anului trecut, și România are astăzi cu mult mai puțin motiv de a se abate dela linia de conduită politică atunci stabilită, decât oricând altă dată în cursul războiului. Neutralitatea i se impune astăzi tot așa, ca la începutul războiului. Natural, că aflându-se în neutralitate, România nu poate face favoruri nimănui. Și ni se pare, că nervositatea cea mare în o anumită parte a presei dela noi și din Germania e de căutat tocmai în denegarea unor anumite servicii, cerute dela guvernul român. Dar dacă le-ar face, România și-ar călca însăși neutralitatea!..

Acord bulgaro-turcesc. Ziarele din capitala noastră dau ca pozitivă știrea, că în 3 Septembrie n. c. a fost subscrisă convenția între guvernul bulgar și cel turcesc, după înțelesul căreia Turcia cedează de bună voie Bulgariei un teritoriu cam de 2300 kilometri pătrați, locuit în mare parte de Bulgari. Nu se cedează însă Adrianopolul, orașul cu multe amintiri istorice pentru Turci, care rămâne și pe mai departe al lor. Prin legarea acestei învoeli Bulgaria a trecut în mod definitiv pe partea puterilor centrale, cu cari alătura luptă și Turcii, iar diplomația germană a secerat o învingere splendidă asupra diplomației antantei, căci mijlocitorii acordului au fost Germanii. Predarea teritoriului în posesiunea Bulgariei se va face cât mai curând, cu solemnitate mare. Două regimente turcești, în mare înfățișare, cu steaguri și muzică, vor aștepta sosirea altor două regimente bulgare, asemenea în mare înfățișare, cu steaguri și muzică. Comandanții lor vor schimba documentele referitoare la predarea respective teritoriului, iar sub decursul acestui act muzica bulgară va cânta imnul turcesc și muzica turcească imnul bulgar. Va urma apoi un banchet mare, în orașul Adrianopol.

Țarul la front. Se afirmă, că destituirea marelui duce Nicolae Nicolaevici din demnitatea de comandant suprem al trupelor rusești de pe câmpul de război s'ar fi făcut la insistențele energice ale celor din Franța și Anglia, cari cred, că prin schimbarea dela conducere, norocul se va întoarce spre armatele rusești. Țarul putea se numească pe altcineva generalisim în locul unchiului său, — foarte urgisit în cercurile înalte militare, — dar pentru a nu l'ofensa pe acesta, a primit țarul însuși comanda supremă asupra trupelor sale, decimate și zdrobite, cu gândul, că pe calea aceasta va intra de nou disciplină și duhul eroismului în ele. Marele duce Nicolae Nicolaevici a plecat în Caucaz fără a-și lua remas bun dela aceia pe cari i-a condus până acumina din desastru în desastru. Se mai afirmă apoi, că prin faptul, că însuși țarul a luat comanda supremă asupra trupelor rusești, au crescut șan-

sele păcii, fiindcă țarul inclină spre pace, pecând marele duce Nicolae Nicolaevici e pentru continuarea războiului până la ultima posibilitate.

Războiul.

Din știrile primite în zilele din urmă de pe câmpul de război ne câștigăm convingerea, că Rușii desvoltă acum o rezistență mai energetică, pentru a împede înaintarea trupelor aliate, dar fără succes, căci înaintarea se face, deși mai încet decât în trecut, dar după un plan bine stabilit. Mai ales pozițiile din Galiția și le apără Rușii cu multă îndârjire. Pe la Tarnopol au dat ei asalt, cu trupe numeroase, asupra pozițiilor trupelor noastre, dar au fost respinși cu pierderi mari. Trupele noastre intrate pe teritoriu rusec au mai luat cu asalt câteva localități. La Siret au fost lupte grele, cu bun rezultat pentru trupele noastre.

Armatele germane încă se află în continuă înaintare. A lui Hindenburg a făcut de nou 1500 de prizonieri, iar o altă armată germană a luat cu asalt dela Ruși localitatea Lawna, făcând 2700 prizonieri și capturând 4 mitraliere. Armata principelui Leopold de Bavaria are lupte grele, căci Rușii se apără cu multă energie, dar înaintează și ea. Pe scurt deci, la frontul dela răsărit situația e tot favorabilă trupelor aliate pe întregul front și Rușii vor fi în curând siliți să-și caute earăși o nouă linie de apărare, mai în interiorul vastului lor imperiu.

La frontul dela apus Francezii au făcut mari eforturi, ca să iee dela Nemți pozițiile pierdute în rândul trecut, dar atacul lor a fost respins cu mare bravură din partea trupelor germane. La frontul italian după o pauză de câteva zile s'a început de nou focul de artilerie din partea dușmanului pe întreaga linie, dar cu succesul negativ de până acumina. Situația aci e neschimbată. La Dardanele Turcii au îndreptat câteva atacuri succese asupra dușmanilor lor. Se scrie, că antanta are de gând se trimită de nou trupe la Dardanele, 500.000 de soldați, cu cari crede că va putea forța căderea strâmtoarelor. Se scrie însă și aceea, că cu finea lunei acesteia acțiunea va fi sistată la Dardanele. Se va vedea, care din aceste versiuni e cea adevărată.

Reforma învățământului secundar.

De preotul Ioan Dandea.¹

Educația intelectuală prin învățământ e de cel mai mare folos pentru educația generală a tinerimei. Ea e lumina care călăuzește pașii tinerimei în drumul vieții. Prin

¹ Sinodul arhiepiscopiei a adus în ședința din 3/16 Aprilie a. c. sub nr. 89 punct 3 următorul conclud: „Fiind în pregătire o reformă radicală a învățământului secundar, sinodul arhiepiscopiei îndrumă consistorul, să însăreze pe cei mai distinși profesori secundari ai noștri a pregăti un elaborat în care pe baza experienței și a studiilor lor speciale să arate, ce putem noi aștepta și ce suntem în drept a pretinde dela alcătuitorii acestei reforme, dacă dorim, ca ea să dăvină folositoare și învățământului nostru secundar confesional-național... Nu ne îndoiim, că profesorii noștri vor da la timpul său publicității lucrarea, ce vor pregăti în această chestiune. Dar ca o dovadă, că chestiunile importante școlare, cari ajung în discuție sinodalică găsesc un viu răspuns și la unii din preoții noștri, publicăm de astădată păreriile unui preot dela sate, căruia necazurile vieții nu i-au putut curma încă interesul pentru problemele cele mari ale culturii și educației. Ținem să observăm însă, că întregă răspunderea acestor păreri e lăsată în sarcina autorului. Probabil și dansul își va da seama, că nu poate rezista unei critici serioase ceace spune d. e. în privința limbilor clasice. Adevărata cultură clasică e temeliea întregii noastre culturi. Și aceasta nu se poate câștiga, decât în contact direct cu capodoperele clasice și limba lor, adevăratul depozitar al spiritului și culturii antice. Și mai ales ce ne privește pe noi Români, studiul limbii latine e indispensabil, mai mult de jumătate din cuvintele tezaurului nostru lexical fiind de origine latină, și întregă sintaxa resimțindu-se pe urma acestei influențe. Efectul unei traduceri se pierde, se șterge, pe când silindu-se elevul să facă însuși traducerea, va câștiga mult mai adânci idei, și frământând și căutând însuși expresiile, o mai subtilă înțelegere a nuanțelor și a limbii românești. În ce se referă la limba română, e de laudat zelul cel arat autorul pentru cultivarea ei. O inovație par însemnată atribuită educației în licee prin așa zisela studii filozofice: logica, psihologia și pedagogia. Ideile sunt aci în majoritate după I. Payot. Însă distinsul pedagog francez le destinează tinerilor universitari, dată fiind în liceu stricta supraveghere a profesorilor. Totuși o pregătire mai temeinică în acest sens ar fi folositoare.

ea își pot stabili elevii, sub conducerea unor dascăli educatori, principiile sănătoase pentru o bună și solidă educație fizică, artistică și morală, care să le reguleze întreaga viață. Dar totul atarnă dela modul cum s'a împărțit, primit și însușit învățământul. Vorbind în lucrarea aceasta despre învățământul secundar, nu voi discuta capacitatea profesorilor dela școlile noastre secundare, nici metoda lor de propunere; și nici modul cum fac educația tinerimei în general, căci puterile mele sunt prea slabe pentru acel lucru, ci s'ncerc, cu dorințe bune, fără aiere de reformator, fără pretenții științifice, îmi împărtășesc, celor ce vor avea răbdătoare bunăvoință a-mi celi aceste șire, impresiunile ce le fac asupra-mi unele lipsuri ale învățământului secundar din gimnazii, cari sunt constatate de bărbați competenți în chestia aceasta.

Deși puterile mele sunt prea slabe, pregătirea mea nu e îndestulătoare spre a arăta chul și mijloacele adevărate cum au să se delature amintirile lipsuri ale învățământului, de și bărbați de școală cu pregătiri temeinice vor putea delatura acele lipsuri și fără a cunoaște modestele mele păreri: totuși scriu aceste șire, ca să îmi desrăc oarecum sufletul de amarul ce mi l-a făcut oarecând acele lipsuri, pe când eram în gimnaziu. Pentru a-mi ușura munca voi arăta lipsurile învățământului secundar din gimnazii prin tractarea separată a singuraticelor obiecte de învățământ.

Singuraticile obiecte de învățământ după conținutul lor își iau materialul din 3 izvoare imbelugate și nesecate: revelațiunea creștină supranaturală, viața omenească și natura esternă, cari însă nu sunt altceva, decât numai ramificațiunile aceluiași izvor nesecat de apă vie: *dumnezeirea*.

Din revelațiunea creștină supranaturală își iau materialul obiectele de învățământ teologice, ca: istoria biblică, dogmatica și morală. Din viața omenească își iau materialul obiectele de învățământ istorice, ca: istoria politică-culturală, istoria bisericească creștină, literatura, istoria literaturii, psihologia.

Din natura esternă își scot materialul obiectele de învățământ naturale: botanica, zoologia, mineralogia, fizica și chimia, ear ca obiect auxiliar geografia. La această grupă se ține și igiene.

Obiectele de învățământ din istoria naturală formează învățământul real, care pus în aplicare în viața practică ne dă obiectele de învățământ artistice tehnice: cantul, desennul, calligrafia, gimnastica și lucrul de mână.

Învățământul real are ca formă de exprimare obiectele de învățământ lingvistice și matematice. Obiectele de învățământ lingvistice sunt limbile cu gramatica, sintaxa, poetica, retorica, logica. Acestea sunt formele de exprimare ale obiectelor de învățământ istorice. Formele de exprimare ale obiectelor de învățământ naturale sunt: aritmetica și geometria.

Obiectele de învățământ teologice și istorice formează învățământul etic-religios, care trebuie să fie aluatul și sarea educațiunii.

Dintre amintirile obiecte de învățământ până b ne de curând au avut întâietate, pe lângă obiectele teologice, obiectele de învățământ lingvistice și matematice. Pe planul al II-lea erau apoi obiectele de învățământ naturale.

Temelia adevărată a învățământului secundar o formau limbile clasice, greacă și latină, ca forme de exprimare a culturii antice greco-latine, și dă aceea era numai un fel de școli secundare, gimnaziile clasice. Această concepțiune despre organizarea învățământului secundar se întemeia pe principiul adevărat, că cultura modernă e desvoltarea culturii clasice, dăspite cu aluatul ideilor religioase morale creștine. Dar în aplicarea aceluiași principiu se făcea și se face în parte și azi o mare greșală, întemeindu-se învățământul clasic în școlile cu menire educativă, nu atât pe cunoașterea culturii clasice, cât mai ales pe cunoașterea formelor gramaticale și sintactice ale limbilor clasice, ca prin mijlocirea lor să se poată adăpa elevul direct din izvorul curat și imbelugat al culturii antice.

În timpul acela, când domnea „cultul excesiv al memoriei“ (Payot), acela era mare învățat, care cunoștea mai bine formula gramaticale și sintactice și memoriza mai multe și mai bine din versurile greco-latine. Și azi, când învățământul e mai real, cărușele unei tradițiuni totu nimic îndreptățite de a studia cultura clasică prin mijlocirea limbilor clasice, nu au căzut de tot. Și azi se străduiește studentul, de voie de nevoie, ca prin cunoașterea formelor gramaticale și sintactice să ajungă la acel rezultat, ca să se poată adăpa din izvorul imbelugat al culturii antice, cetind în original pe autorii greci și latini.

Aceasta străduință însă este zadarnică și timpul întrebuint e timp pierdut, după cum dovedește experiența. După terminarea gimnaziului nime nu se mai ocupă cu studiul

Și cântau așa, pironindu-și ochii seniri pe albastrul cerului, ca tot atâtea maice evlavioase în barca mănăstirii...

*

Urmare apoi alte zeități la judecată. Trecu în goană nebună prin fața ucenicilor ceata sălbatecă a lui Bachus, înveșmântată în iederă și viță de vie și cu gitară în mână. Și se prăbui și el cu ceata sa întregă în prăpastia adâncă, cu tipete des-nădăjduite.

*

Apăru apoi o altă zeitate în fața moșnegilor. Și apăru trufasă, dreaptă, cu fruntea ridicată și umbrită de o mândrie amară și începu a grăi cu zimbet plin de dispreț în colțurile buzelor, ne mai așteptând cu-vântul moșnegilor judecători:

— „Eu sunt Pallas Atena. Eu nu cerșesc cu smerenie viața, căci sunt doar numai iluzie. Mă cinstea și mă iubea pe vremuri Odyseu bătrânul și sfaturile mele le urma și Telemah, istețul, înainte de răsărirea părului din barbă. Nu-mi veți putea răpi voi nemurirea. Dar să știți una: Eu totdeauna am fost o biată umbră peritoare sunt și voi fi până în vecii vecilor o biată umbră trecătoare“.

*

În sfârșit se arătă și cea mai frumoasă și cea mai iubită dintre toate zeitățile. În înfățișarea ei era atâtă vrajă și atâtă sfială. Lacrimi limpezi de argint îi tremurau pe gene. Sub sânii săi albi ca

neaua i se sbătea grozav săraca inimă îndurerată, ca la o păsărică înghită, și-i tremurau și buzele subțiri ca ale unui copil mărunt, ce se teme de pedeapsă. Se aruncă la picioarele sfinților moșnegi, își întinse brațele albe ca albeala jernii și începu a se ruga cu glas smerit și plin de sfială:

— „Sunt păcătoasă, sunt ticăloasă! Dar, Doamne, eu sunt totuși norocul omenească. Îndură-te spre mine, îndură-te și ear-tă-mă, căci eu sunt singurul noroc omenească!“

Și cuvântul îl curmă un plâns greu. Petru privea cu milă la ea, își trecu cu dreg dreapta spră prin părul ei de aur, iar Pavel a rupt un erin frumos din o tufă din apropiere, l-a întins zeitei și i-a zis:

— „Fi ca floarea aceasta de azi înainte și să trăiești în veci, tu, noroc omenească!“

Și începu a se revărsa de zină și rumeneala tendăfirii a zorilor îmbrăcă în purpur viu vârfulurile dealurilor. Priveghitorile încetară, dar începură mierlele și pițușii și codobaturile neastâmpărate a-și scoate de sub aripi căpșoarele somnoroase și a-și scutura lăcrămișoarele de rouă de pe penele mărunte, înfățișându-le și câmpiile și codri cu acodurile lor mătăse. Pământul se trezi zimbând și plin de veselie din somnul greu al nopții, căci li lăsară doar în viața uceniciei Domnului: *Cântarea și Norocul*.

limbilor clasice, afară de aceia, cari voiesc să se specializeze în ele și afară de specialiștii din diferitele ramuri ale științelor, cari au legătură strânsă cu cultura clasică greco-latină. Așa teologul, spre a cunoaște religioasă și mitologia greco-latină, juristul spre a cunoaște jurisprudența romană, filozoful spre a cunoaște filozofia greco-latină etc. Marea majoritate a intelectualilor, oameni de altfel culti, se mulțimesc cu cele ce le împărtășesc în limba română acesti specialiști.

Chiar și în gimnaziile marea majoritate a studenților, după cum ne dovedește experiența, numai de silă și cu oare care desgust studiază limbile clasice; și numai o mică minoritate ajunge după un studiu o-bositor să priceapă încorect textele clasice, folosindu-se de traduceri nemțești, ungurești, și chiar românești. Pentru marea majoritate acest studiu e numai chin.

Sunt multe comori de o înaltă valoare educativă ascunse în literaturile clasice, de cari ar trebui să se facă părtăși toți, dar greutatea zace tocmai în fapt, că sunt acoperite cu vălul limbilor clasice. Și bine înzestrat trebuie să fie acela, care voiește să pătrundă la acele comori prin acel învăliș rezistent spre a le scoate la suprafață, căci chiar textele, cari au mai mare valoare educativă, sunt mai greu de înțeles.

O traducere cât de bună a unui student, ale cărui facultăți spirituale sunt în dezvoltare, nu poate să fie corectă, căci la ea profesorul totdeauna mai are ceva de adăugat și de limpezit; ear o traducere în corectă e numai schimonosirea textului și prin urmare fără valoare educativă. Aceasta greutate de a traduce bine astfel o explică filozoful englez Herbert Spencer, în studiul său intitulat „Filozofia stilului”:

„Considerând limbajul ca o combinațiune de semne, care să ne traducă gândirea, putem spune, că aci, ca și într-o combinație mecanică, cu cât părțile vor fi mai simple și mai bine încheiate, cu atât rezultatul va fi mai mare. În amândouă cazurile toată forța cheltuită e cheltuită în paguba efectului folositor. Cetitorul sau ascultătorul în fiecare moment are numai o cantitate mărginită de energie mentală, ne care să o poartă cheltui. Pentru a recunoaște și a-și tălmăci semnele ce-i sunt înfățișate, trebuie să cheltuiască o parte din această energie; pentru a construi și a combina imaginile ce-i sunt deșteptate de aceste semne, o altă parte, și numai restul e întrebuințat pentru a realiza gândirea însăși. Deci cu cât ne va trebui mai mult timp și mai multă atențiune pentru a primi și a combina fiecare frază, cu atât ne va rămânea mai puțin timp și atențiune pentru ideile, ce cuprinde fraza, cu atât mai stearsă va fi această idee pentru noi”. (Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim bine românește, de Axente Banciu pag. 6.)

În pașagiul acesta se vorbește numai despre limba maternă, greutatea înțelegerii se mărește însă, când avem să traducem din o limbă străină în limba maternă, sau invers, căci „noțiunile devin ca încorporate și capătă oarecum o existență sensibilă reală prin cuvinte”. Între noțiuni și cuvinte se și stabilește o intimitate foarte mare, astfel, că mulți oameni abia le mai pot deosebi unele de altele... Cugetarea și vorbirea (limba) se și îndreaptă și se și promovează împrumutat și merg paralel în dezvoltarea lor. Cuvintele din limbă fiind cu deplin înțeles, (în adevăr reprezentante de noțiuni) aceasta poate fi considerată ca vehiculul cel mai puternic pentru cultura spirituală a oamenilor. (Psihologia empirică de I. Popescu pag. 147 și 148).

Aceasta înțelegere deplină a noțiunilor prin cuvinte se poate face numai în limba maternă, căci între naționalitate, limbă și noție există o legătură organică. „Limba și poezia sunt deopotrivă creațiuni ale genului național: se nasc și nu trăiesc decât împreună. Fiecare popor vede și simte lucrurile într-un chip anumit, fiecare își are felul său de a se exprima și fiecare limbă își are particularitățile ei, cari nu își găsesc echivalentul în alte idiome. Deaceia ideea poetică nu se poate desbrăca de învălișul ei național și îmbrăca în haina vreunei alte limbi străine. (Naționalitatea în artă, de A. Cuza, pag. 83 și 84).

Va zice cineva, că studenții nu trebuie să facă traduceri artistice. E adevărat, dar nu e mai puțin adevărat și aceea, că traducerea aceea, care nu ne redă înțelesul adevărat și deplin al noțiunilor, nu e traducere corectă și nu are nici un rezultat educativ, ci înmulțește numai numărul semidoctorilor în gămfă, cari au idei confuze, palide, defectuoase despre cultura clasică.

Iată ce cere Odobescu de la o traducere, nu artistică, ci bună: „Ca traducțiunea să fie bună, se cere mai întâi, ca ei — traducătorii — să se pătrundă bine de înțelesul autorului ce le stă în față, fără ca să nesocotească nici una din nuanțele uneori foarte delicate ale cuvintelor și frazelor, apoi ca ei să se silească a repre-

zenta pe românește în mod clar și cu fidelitate, atât înțelesul general al frazelor și al cuvintelor, cât și toată acea minunată varietate de nuanțe, care este podoaba cea mai admirabilă a frumoaselor și majestuoaselor limbi antice”. (Odobescu II, pag. 383 și 384, articolul: Condițiunile unei bune traduceri). Aceste însă sunt condițiuni ce se pot îndeplini de specialiști, sau cel puțin de bărbăți, cari având judecata minții pe deplin dezvoltată, au atragere spre limbile clasice, pentru comorile ce sunt ascunse în ele, dar nu de tineri cari plini de viață simt oarecare desgust față de orice învățământ sec și abstract.

Dacă s'ar cere dela studenți, ca să se exprime, că sunt pentru limbile clasice sau contra lor, de bună samă aproape totalitatea lor ar fi contra acestor limbi, dar nu contra culturii clasice.

Pentru susținerea în învățământ a limbilor clasice nici motivul acela nu se poate aduce, pe care l-a adus „Românul” în un articol despre învățământul secundar, că prin limbile clasice și mai ales prin limba latină am cunoaște mai bine limba românească, originile, frumusețile și psihologia ei. Dar acest motiv e atacabil, căci limba românească nu stă în directă legătură, nici cu limba latină, dar încă cu limba greacă!

(Va urma.)

NOUTĂȚI.

Societatea scriitorilor români și politica. De mai multe ori a fost provocată Societatea scriitorilor români din capitala regatului, să spună ce atitudine are în politica externă. Comitetul societății a dat acum un comunicat, unde după ce se arată greutatea întâmpinată la înființarea societății înainte cu șapte ani, declară următoarele: Societatea scriitorilor români, puternică astăzi pe temeliiile sale și prin solidaritatea de breșă a membrilor săi numeroși, nu se crede chemată să aducă în cetatea sa discuții de ordin politic, care ar putea-o diviza, sparge și fărâma. Societatea se ferește ca ea însăși să intre în discuție cu un singur om; dar, pe de altă parte, trează sub frământările vremii, ea nu oprește membrii săi să se useze de pana lor, dupăcum le vor dicta conștiința și mintea, pe propria lor răspundere.

Reforma legii de vânat. Legea de vânat a țării noastre a intrat în vigoare înainte cu trei decenii. D'atunci s'a învechit binisor. Faptul acesta a îndemnat ministrul de agricultură să introducă unele reforme în proiectul de lege despre vânat. În considerare că mai ales astăzi carnea de sălbătăciune este unul din articolele importante de alimentare, ministrul va înainta proiectul gata al legii nouă de vânat în cea mai apropiată sesiune a parlamentului ungur.

Teatrul național și Alecsandri. La 1/14 Septembrie, Marti, se deschide stagiunea teatrului național din București cu piesa *Ovidiu* de Vasile Alecsandri. Prima reprezentare se dă pentru comemorarea marelui poet al românilor. — În cursul stagiunii se vor juca mai multe piese originale de moravuri și drame clasice, între care și *Faust* al lui Goethe în traducerea măească a lui Ion Gorun.

Accident nenorocit. Cetim în „Ziua”, că un automobil, care mergea cu mare viteză din Craiova spre Băiești, conducând pe dl. Alexandrescu (moșier) și tânărul Coșbuc, fiul poetului George Coșbuc, a suferit un grav și nenorocit accident. Din cauza direcției, care era defectuoasă, automobilul răsturnându-se de mai multe ori consecutiv, a produs moartea instantanee a lui Alexandrescu, urmând la scurt timp și decedul nefericitului tânăr Coșbuc. Participăm și noi din toată inima la jalea și durerea provocată de această grozvie nenorocire și trimitem îndureratilor părinți cele mai sincere condolențe.

Comandanți noi. Luând țara la comandă supremă a armatei Rusiei pe uscat și pe mare, s'a organizat de nou comandamentul rusesc. Întreaga putere militară este acum în mâinile următorilor patru generali: *Ruski, Alexeev, Evert și Ivanov*. Lipsa de muniții, — după zăre engleze, — n'ar mai fi atât de simțită în șirurile armatelor rusești, care îndrăzneau de câteva zile să întreprindă și contra-atacuri.

Starea suveranului Greciei. Regele grecesc Constantin s'a restabilit deplin din boala sa. De prezent stă tot în castelul dela Tato, unde face zilnic lungi preumblări în parc. Cercurile din apropierea curții afirmă că regele Constantin va rămânea constant pe lângă politica de acum a neutralității.

Bani de fier. În monitorul oficial din Berlin a apărut ordinul privitor la baterea monedelor de fier. Se vor bate monete a 5 fenici în valoare de cinci milioane de marce, care în timp de doi ani după încetarea războiului trebuie să fie scoase din circulație.

Juriști morți pe câmpul de onoare. Până în 26 August 1915 au murit moarte de eroi 1864 juriști ai Germaniei. Între aceștia: 10 profesori de drepturi, 414 judecători și procurori, 364 адвоаți, 476 asessori ș. a.

Inaugurare. Duminecă, în 12 Septembrie n., s'a inaugurat în Budapesta, în piata Francisc Deák, statuia ridicată în scopuri de binefacere și analogă ostașului de fier al Sibului. Festivitatea s'a ținut în prezența Altețelor sale arhiducelui Carol Ștefan și arhiducesei Augusta. — La magistratul orașului nostru se pot afla informațiuni amănunțite privitoare la baterea tablitelor de metal în statuia amintită, și se primesc eventuale contribuiri în acest scop. O tablă costă 2 coroane, cu gravarea unui nume 25 cor., cu numele familiei 50 cor., tablă mai mari 100—200 coroane. Alte lămuriri se pot ceti pe afișe.

Pestilență la Dardanele. Ziarele grecești scriu, că situația trupelor argo-franceze dela Dardanele s'a înrăutățit și mai mult. Trupele aduse din Indii sânt decimate de un nou dușman: pestilența, boala contagioasă adusă din Asia.

Critică necruțătoare. Ziarul lui Clemenceau se rosteste asupra actualelor raporturi rusești și asupra Angliei, care n'ci de cum nu s'a preparat de război. Clemenceau își osândește prietenii fără nici o cruțare. Despre Franța — zice scriitorul — nu pot serie; căci unui ziar francez îi este iertat să scrie despre organizarea rusească sau engleză dar despre cea franțuzească trebuie să păstreze tăcere, deoarece guvernul republicii este mai puțin liberal ca în suși — țarul.

În loc de anunțuri de căsătorie. Absolutul în teologie dl. *Alexandru Runcan*, ales paroh în Ghernes g, sârbându și cununia religioasă cu d-șoara *Silvia Mateiu* din Răpa inferioară, a răscumpărat anunțurile de căsătorie cu 10 cor. datorite la fondul Victor și Erogenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, întemeiat de Reuniunea meseriașilor din Sibiu.

Două miliarde pentru muniție. Franța a cheltuit în trei luni două miliarde de franci pentru fabricarea munițiilor. Centrul principal, unde se fac munițiile, este orașul Lyon. Acolo s'au prefăcut în ateliere toate clădirile de expoziții ale orașului.

Teritoriul Poloniei. Țara liberată acum de armatele germane și austro-ungare, în urma strălucitei ofensive pornite din Mai, are o întindere de 127.319 kilometri pătrați. (România, cu 131.000 kilometri pătrați, este ceva mai mare). Teritoriul Poloniei se împarte în zece guvername: Kalis, Kielce, Lomza, Lublin, Radom, Piotrcov, Plick, Siedletz, Suvalki și Varșovia. Numărul locuitorilor este 11 milioane, sau cam cât are Belgia cu Olanda împreună.

Straturi nouă de radiu. Ministrul francez de externe Delcassé a comunicat academiei de științe, că în America, în Colorado, s'au găsit straturi minerale bogate în radiu. Un gram din acest prețios element va costa în viitor 36 mii dolari. Astăzi se plătește cu 160 mii dolari sau 800 mii de coroane.

Pentru haîne de eamnă. Guvernul Italiei este autorizat prin decret semnat de locuitorul regelui să contracteze un împrumut de un miliard de lire pentru echipamentul de eamnă al armatei italiene.

Ofensivă redusă. Din Roma se anunță, că Italia are să reducă ofensiva în Tirol, din cauza iernii; va continua însă atacurile la Isonzo și Karst.

Joffre în Italia. Însotit de patru ofițeri ai statului său major, comandantul francez Joffre a sosit la Turin, de acolo peste Milan la front. A vizitat, împreună cu regele Victor Emanuel, cu Cadorna și cu generalul Porro, câteva puncte d'ale frontului italian, sfătuindu-se între sine. Oazeții francezi, după o petrecere de două zile, s'au înapoiat săptămâna trecută în Franța. Dispozițiile, după părerea ziarelor de acolo, s'au învârtit în jurul expediției la Dardanele și a ofensivei mai energice dela vest, unde s'ar aștepta să sosească în ajutor și trupe din Italia.

Revoltă sângeroasă. În guvernamentul Chievului s'au întâmplat Vineri manifestațiuni mari de muncitori. Au fost omorâte 18 persoane, și rănite peste 50.

Bioscopul Apollo. Luni și Marti în 13 și 14 Septembrie n. 1915 se va reprezenta următorul program: Naturele problematice, renumitul roman de Friedrich Schlegel, prelucrat pentru film în 5 acte. Predat de cei mai renumiți artiști germani. Afară de aceasta un program de intrîgire.

Note și impresii.

Din înțelepciunea altora. Ocupatiunea te învață, mai bine decât filozofia, să-ți uiți durerea.

Observații cu duh. Un z'ar american face următoarea observare: D'Annunzio a bombardat Triestul — cu poezii. Și italienii îndrăznesc să afirme, că așa se poartă războiul între oameni civilizați!

Alta. S'a zis, că Rusia este colosul cu picioare de lut. Nu-i adevărat. Rușii, în fuga lor de acum, au dovedit că sânt foarte sprinteni de picioare.

Pace separată. Dacă pacea ar depinde dela rușii aflători în tranșee, de mult s'ar fi terminat războiul rusesc.

Un artilerist de ai noștri scrie: „Rușii din tranșeele de aici scot adese la lumină table mari cu inscripția următoare: *Nu pușcați! Nu știți oare, că facem pace separată?*”

Cu plecarea dela comandă a marelui duce Nicolae Nicolaevici, este nădejde, că în curând tot așa au să gândească mai marii armatei rusești, ca și soldații din tranșee.

Cărți și reviste.

Biserica Ortodoxă Română. nrul 3 din 1915 cuprinde: Serisoria sinodului patriarhal din Constantinopol către I. P. S. S. mitropolitul primat Conon, relativ la războiul european. Serisori de felicitare către aceleși dela mitropolii Atenei și al Petrogradului. Glasul conștiinței, de arh. Teofil Ploieșteanu. Lecțiune inaugurală, de Dr. D. Demetrescu. Profetia și psalmul. Câteva însemnări din istoria bisericii române cu privire la sinodul dela Iași din 1642, de B. Mangăru. Biserica la români de peste hotare. Didahia celor 12 apostoli, de I. Mihailescu. O circulară ministerială însemnată, de Dr. D. Demetrescu. În pământul făgăduinței, de I. Chiru Nanov. Viața sf. Antonie cel mare, de arh. Antim. Un sfânt român în Italia. Ordin circular. Biblii cu litere străbune. Bibliografie. Donațiuni.

„Cartea de Aur.” Din valoroasa publicațiune a domnului T. V. Păcățian, intitulată: *„Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară”*, a apărut volumul ultim, al VIII-lea. P. S. Sa, Episcopul Caransebeșului, *Dr. Miron E. Cristea*, și a exprimat astfel părerea asupra acestei publicațiuni: *„E o lucrare monumentală, care va fi mereu consultată în veacurile viitoare de nepoți, cari vor căuta trecutul părinților și al strămoșilor. Vor sorbi din ea, ca din un izvor curat, curaj și răbdare în luptele ce ne vor mai fi rezervate până la deplina mântuire națională a poporului român, menit să mai joace un mare rol, atât cultural, cât și politic, în ostul Europei. E munca stăruitoare de albină harnică depusă în aceasta lucrare...”* În acest ultim volum al *„Cărții de Aur”* e tratată epoca dintre anii 1896—1910 și se cuprinde în el vorbirile deputaților români rostite în dieta țării și discursurile Arhierilor noștri, rostite în casa magnaților. *Volumul a fost censurat și cuprinsul seu e nedificultat.* Prețul 12 coroane exemplarul broșat și 14 coroane exemplarul legat în pânză. Toate volumele (I—VIII) se pot comanda pentru prețul de 84 coroane exemplare broșate și 100 coroane exemplare legate. A se adresa autorului în Sibiu (Nagy-szeben).

Nr. 189/1915.

(160) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului vacant învătătoresc din parohia Peleş se publică concurs cu termenul 15 Sept. v. 1915.

Venitele sunt: 1200 cor. și anume 600 cor. dela parohie și 600 cor. dela stat deja votate și locuință cu grădini.

Invățătorul e datoriu: învățarea răspunsurilor liturgice și cântarea lor în biserică cu elevii, propunerea religioasă, învățarea școlarilor de repetiție.

Doritorii a ocupa acest post să trimită rugărilor lor concursuale cu documente rețerate la subscrisul oficiu în timpul recerut.

Câmpeni, 22 August 1915.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Câmpenilor cu învoirea comitetului parohial.

Romul Furdul
protopop.

Concurs.

Pentru ocuparea postului al doilea de învățător la școala de toate zilele cursurilor III. IV. V și VI și în școala de repetiție toate obiectele de învățământ. A cerceta însuși sfta biserică regulat. A conduce elevii la vecernie Sămbătă seara și în toate Duminicile și sărbătorile la sfta biserică și a cânta cu ei la Sf. Liturgie, fiind obligat a forma cor cu elevii de școală și adulți. Cei cu aptitudini muzicale sunt considerați. Conform obiceiului local va fi obligat a ține utrenia și vecernia peste săptămână.

Concurenții își vor înainta petițiile de concurs înscrise cu actele necesare în termenul amintit la oficiul protopresbiterial al tracului Treiscaune în Brețcu (Bereczk) având a se prezenta înainte de alegere la biserica din Poiana sărată în vre-o Duminică sau sărbătoare spre a cânta și a se face cunoscut poporului. Informațiuni se dau în parohie și la protopresbiterat.

Poiana sărată, la 16/29 August 1915.

Ioan Rafiroiu
paroh, președ.

Nicolae Popoviciu
notar.

Nr. 651/1915.

(159) 3-3

In conțelgere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiu:**

Protocolul sinodului ordinar

al arhidiecezei gr.-orientale române
din Transilvania

ținut în anul 1915.

Prețul Cor. 120 + 5 fil. porto.

A apărut

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Rânduiala Liturgiei**și****Carte de rugăciune**

pentru tinerimea gr.-or. ort. română

în care se cuprind: Rânduiala liturgiei; rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; psalmul 50 „Miluște-mă Dumnezeu” etc.; Simbolul credinței; tropare de cerere; rugăciunea sfântului Efrem; rugăciunile mesei; rugăciune de toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune către sfântul Nicolae; rugăciune înainte de mărturisire; rugăciunile înainte de împărtășirea cu s. cuminicătură ale marelui Vasile și Ioan gură de aur; rugăciuni după împărtășirea cu s. cuminicătură; rugăciunile de seara și rugăciunea cinstitei cruci.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată frumos, în coloare roșie, cu 40 fileri.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Revânzătorilor li se dă rabat 20%.

La **Librăria arhidiecezană** în **Sibiu** se află următoarele

Icoane sfinte

tipărite în tipografia cărților bisericești din București și aprobate de sfântul Sinod din România.

Icoane mărimea 20×25 cm.

Năsterea Domnului nostru Isus Cristos . . .	—20
Botezul Domnului nostru Isus Cristos . . .	—20
Învierea Domnului nostru Isus Cristos . . .	—20
Sfântul Modest . . .	—20
Sfântul Ilie Prorocul . . .	—20
Sfântul Ioan Botezătorul . . .	—20
Domnul nostru Isus Cristos în vestminte de Arhiereu . . .	—20
Incoronarea Maicei Domnului . . .	—20
Sfinții Apostoli Petru și Pavel . . .	—20

Icoane mărimea 40×50 cm.

Judecata Domnului nostru Isus Cristos . . .	—45
Sfântul Ilie Prorocul . . .	—45
Învierea Domnului nostru Isus Cristos . . .	—45
Botezul Domnului nostru Isus Cristos . . .	—45
Năsterea Domnului nostru Isus Cristos . . .	—45
Sfântul Ioan Botezătorul . . .	—45
Sfinții Apostoli Petru și Pavel . . .	—45

Icoane mărimea 15×23 cm.

foarte fine, fondal auriu.

Maica Domnului nostru Isus Cristos . . .	—30
Sfântul Gheorghe . . .	—30
Sfântul Nicolae . . .	—30
Sfinții Împărați Constantin și Elena . . .	—30
Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril . . .	—30
Sfânta Paraschiva . . .	—30
Sfântul Dumitru . . .	—30

Icoane mărimea 22×34 cm.

foarte fine, fondal auriu.

Maica Domnului nostru Isus Cristos . . .	—45
Sfânta Treime . . .	—45
Sfântul Gheorghe . . .	—45
Sfântul Nicolae . . .	—45
Sfântul Dumitru . . .	—45
Sfântul Nicolae . . .	—45
Sfinții Împărați Constantin și Elena . . .	—45
Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril . . .	—45
Sfinții Trei Erarhi, Vasile, Grigore și Ioan . . .	—45

Tablouri (Portrete).

Icoana Înmormântării pe hârtie (aer) . . .	1—
Icoana Înmormântării pe pânză (aer) . . .	5—
Proscemia tipărită cu litere latine . . .	—50
Sfânta și Marea Vinerei a Patimilor, adecă ocolirea bisericești în seara acelei zile mari, formatul 50×65 cm. reproduc în culori . . .	2—
Pentru pach. și porto să se adauge 30—40 fil. Mitropolitul Ioan Mețianu, format mare . . .	2—
Mitropolitul Șaguna, format mare 2 cor., mic 50 fil., tipărit pe carton cromoheliografie . . .	5—
Mitropolitul Miron Romanul . . .	2—
Gozdu . . .	2—

La **Librăria arhidiecezană, Sibiu**, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimată evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **38 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **27 cor.**

La **Librăria arhidiecezană** în **Sibiu**, se află de vânzare:

ALBUM

de

brodării și țesături românești.

Compus și editat

de

Minerva Cosma.

Prețul 16 cor.

Cărți nouă apărute

se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiu.

Archibald, *Impresii de Călătorie*, note de om

născut. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.

Boldor A., *Dare de samă asupra mișcării*

literare pedag. din anul școlar 1912/13.

Prețul 30 fil. + 5 fil. porto.

Bunea Dr. A., *Încercare de Istoria Româ-*

nilor până la anul 1382. Seriere postumă

cu un Portret foarte bine reușit al au-

torului. Prețul 5 cor. + 20 fil. porto.

Caragiale I. L., *Teatru*, opere complete.

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Cartea Verde, textul tractatului de pace

dela București 1913. Prețul cor. 150.

+ 20 fil. porto.

Cazaban A., *Între Femeie și pisică*, novele.

Prețul cor. 150. + 20 fil. porto.

Chirițescu M. I., *Grănicerul*, novele. Pre-

țul 2 cor. + 20 fil. porto.

Coșbuc G., *Fire de Tort*, poezii. Ediție nouă

cu 100 pagini mai mare decât ediția ante-

rioră. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Diamandy G., *Chemarea Codrului*, poveste

vitejască în 3 acte. Prețul cor. 150.

+ 10 fil. porto.

Drăgescu Dr. I., *Pro patria*, *Povestire de-*

spre începutul și menirea neamului ro-

mânesc. Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.

Dulfu P., *Gruia lui Novac*. Epopee alcă-

tuită din cântecile de vitejie ale popo-

lului român. Cu ilustrațiuni de A. Murnu.

Ed. simplă cor. 150, ed. de lux cor. 250.

+ 20 fil. porto.

Eroii Noștri, pagini alese din istoria nea-

mului. 3 broșuri à 30 bani. Broșura I

conține: Răsboaiele între Români și Daci.

Broșura II conține: Dacia sub Traian.

Broșura III conține: Muntenia și Mol-

dova, întâiele lupte cu Ungurii. Broșu-

urile acestea sunt scrise pe înțelesul po-

porului. Porto 10 fil.

Farago Elena, *Din taina vechilor Răspântii*,

poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Filipescu N., *Discursuri politice*, publicate

de N. Pandelea. Vol. I. 1888—1901.

Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Flaubert G., *Salambo*, roman. Tradus de

Ludovic Dauș. Prețul 2 cor. + 20 fil.

porto.

Galaction G., *Biserica din Răzoare*, no-

vele și schițe. Prețul 2 cor. + 20 fil.

porto.

Ghica Ioan, *Pământul și Omul*, ilustrat.

Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Goethe, *Faust*, tragedie. Traducere în ver-

suri de Ion Gorun. Prețul 1 coroană.

+ 10 fil. porto.

Hamat Alexiu, *Noua lege militară*. Extras

din lege și tălcuirea ei. Prețul 2 cor.

+ 10 fil. porto.

Herz A. de, *Bunicul*, comedie în 3 acte.

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Hodoș E., *Frumoasa din Nor*, și alte po-

vești. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.

Hodoș Z., *Masă ieftină*, gătitura mâncărilor

de dulce și de post. Rețete de Bucate

simple și bune. Prețul cor. 120. + 10

fil. porto.

Horia-Petra-Petrescu, *Văduvoara* și alte

șase monoloage pentru bărbați și dame

tinere. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

In Teara lui Vlaicu. Prinos pomenirii lui

Aurel Vlaicu. Prețul 80 fil. + 5 fil. porto.

Ionescu Șisest G., *Călător*. Prețul cor.

150. + 10 fil. porto.

Iorga N., *Note de Drum*. Prețul cor. 125

+ 10 fil. porto.

Iorga N., *Istoria Statelor Balcanice în e-*

poca modernă, Lecții ținute la Univer-

sitatea din București. Prețul cor. 350 +

30 fileri porto.

Irimescu Căndești I., *Pe durmurile Cadri-*

laterului, impresii și note. Prețul cor.

150 + 10 fil. porto.

Katargiu B., *Discursuri Parlamentare* 1859-

1862. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Lazar Stefan, *Floarea Betuliei*, roman din

epoca Asiro-Babiloniană. Traducere au-

torizată de Alexandru Ciura. Prețul cor.

180. + 10 fil. porto.

Lecca Haralamb G., *Dincolo, Din Dundre*

în Balcani. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Legea pentru Curtea de Casațiune și de

Justiție. Prețul 2 cor. + 30 fil. porto.

Locusteanu P., *Suntem Nebuni*, schițe umo-

ristice. Prețul cor. 150. + 10 fil. porto.

Lovinescu E., *Aripa morței*, roman. Prețul

cor. 180. + 10 fil. porto.

Lupaș Dr. I., *Șaguna și Eötvös*, conferență

ținută în sala festivă a gimnaziului din

Brașov la 6 Decembrie 1913 și la „Aso-

ciațiunea” din Sibiu la 8 Decembrie

1913. Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

Minulescu I., *De vorbă cu mine însu-mi*,

poezii, cu desennuri de Iser. Prețul 3

cor. + 10 fil. porto.

Moldovan S., *Ardealul II*, Ținuturile de pe

Murăș. Prețul 90 fil. + 10 fil. porto.

Mureșanu Iacob, 1812—1887 *Album Co-*

memorativ. Prețul cor. 350. + 20 fil.

porto.

Murnu G., *Istoria Românilor din Pind*

Vlahia mare 980—1259, studiu istoric

după izvoarele Bizantine. Prețul 2 cor.

+ 10 fil. porto.

Pătrășcanu D. D., *Timotei Mucenicul*, no-

vele. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Pillat I., *Eternități de o clipă*, poezii. Pre-

țul 2 cor. + 10 fil. porto.

Popescu General Al. Candiano, *Războiul*

Neatârnat, asaltul și luarea Griviței.

Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.

Puscariu Ioan cavaler de, *Notițe despre în-*

țâmplările contemporane. Broșată cor. 3,

legată cor. 350 + 20 fil. porto.

Puscariu Dr. II., Ioan de Predea, Dr. L.

Borcia, Dr. I. Lupaș, Dr. Ioan Mateiu și

Dr. S. Dragomir, *Contribuțiuni istorice*

privitoare la trecutul Românilor de pe

pământul crăiesc. Prețul 4 cor. + 30

fileri porto.

Rădulescu-Niger N., *Orfanii Neamului*,

Roman Naționalist. Prețul 4 cor. + 20

fileri porto.

Sadoveanu M., <